

تأملی معناشناختی در توصیف خداوند به عقل بسیط در حکمت سینوی (با نگاهی به سه تفسیر متفاوت از فخر رازی، میرداماد و ملاصدرا)

سید محمد انتظام*

چکیده

ابن سینا از خداوند به عقل بسیط تعبیر کرده است. معنای مورد نظر او از عقل بسیط، از سوی فخر رازی، میرداماد و ملاصدرا به سه گونه متفاوت تفسیر شده است. فخر رازی عقل بسیط را از نظر ابن سینا ناظر به دفعی و غیر زمانی بودن علم حصولی و تفصیلی خداوند به موجودات پیش از ایجاد آنها دانسته است. میرداماد معتقد است منظور ابن سینا از عقل بسیط، علم خداوند به موجودات در مرتبه ذات است که عین ذات می باشد. او این علم را در مقابل علم حضوری خداوند به موجودات خارجی دانسته و نسبت علم حصولی به ابن سینا را از لغزشهای شیخ اشراق میدانند. ملاصدرا بر این باور است که منظور ابن سینا از عقل بسیط، علم اجمالی در مقابل علم تفصیلی حصولی است. در این نوشتار هر یک از تفسیرهای سه گانه همراه با مستنداتشان باختصار بررسی شده و در پایان، ترکیبی از تفسیر ملاصدرا و فخر رازی به اثبات رسیده است.

۲۵

کلیدواژه‌ها: عقل بسیط، علم اجمالی، علم تفصیلی، علم خداوند، ابن سینا

* * *

* دانشیار گروه فلسفه دانشگاه مفید: entezammohammad66@gmail.com

تاریخ تأیید: ۹۸/۱/۱۷

تاریخ دریافت: ۹۷/۱۱/۱۶

